

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 grudnia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił M. W. prawa do świadczenia uzupełniającego. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 29 listopada 2019 r. ustaliła, że ubezpieczona nie jest osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji, a zatem nie spełniła jednego z warunków, od którego uzależniona jest wypłata wnioskowanego świadczenia. /decyzja k.9 – 9 odwrót plik I akt ZUS/

W dniu 9 stycznia 2020 r. M. W. odwołała się od powyższej decyzji, wskazując, że schorzenia na jakie cierpi kwalifikują ją jako osobę niezdolną do samodzielnej egzystencji. Wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie jej prawa do świadczenia uzupełniającego. /odwołanie k.3 – 5/

Odpowiadając na odwołanie pismem z dnia 4 lutego 2020 roku organ rentowego wniósł o jego oddalenie. /odpowiedź na odwołanie k.6 – 6 odwrót/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. W. urodziła się (...), legitymuje się wykształceniem średnim. /okoliczności bezsporne/

Decyzją z dnia 25 września 2018 r. ubezpieczonej przyznano prawo do renty socjalnej od dnia 1 października 2018 r. do dnia 30 września 2023 r. (uznano, że M. W. jest całkowicie niezdolna do pracy). /decyzja k.17 – 18 plik II akt ZUS/

W dniu 30 września 2019 r. M. W. złożyła wniosek o przyznanie świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji. /wniosek k.1 – 5 odwrót plik I akt ZUS/

Orzeczeniem z dnia 15 listopada 2019 r. lekarz orzecznik ZUS stwierdził, że M. W. nie jest niezdolna do samodzielnej egzystencji. Rozpoznał u wnioskodawczynie: padaczkę z napadami uogólnionymi toniczno – klonicznymi, niedoczynność tarczycy, niedowidzenie krótkowzroczne w przebiegu wrodzonego zaniku siatkówki i tęczówki. /opinia lekarska k.83 – 84 plik III akt ZUS, orzeczenie k.7 - 7 odwrót plik I akt ZUS/

Orzeczeniem z dnia 29 listopada 2019 r. komisja lekarska ZUS stwierdziła, że M. W. nie jest niezdolna do samodzielnej egzystencji, rozpoznając u skarżącej padaczkę z napadami uogólnionymi toniczno – klonicznymi, niedowidzenie krótkowzroczne w przebiegu wrodzonego zaniku siatkówki i tęczówki, cukrzycę t.2, nadciśnienie tętnicze, niedoczynność tarczycy. /opinia lekarska k.90 - 91 plik III akt ZUS, orzeczenie k.8 - 8 odwrót plik I akt ZUS/

U wnioskodawczynie występuje niedoczynność tarczycy w fazie farmakologicznego wyrównania, zespół policyklicznych jajników, cechy androgenizacji oraz poważna wada wzroku. Z endokrynologicznego punktu widzenia schorzenia te nie powodują u niej niezdolności do samodzielnej egzystencji. /opinia biegłego sądowego lekarza endokrynologa T. P. k.120 - 122/

U M. W. występuje padaczka lekooporna z napadami częściowo wtórnie uogólnionymi oraz napady rzekomopadaczkowe. Z przyczyn neurologicznych wnioskodawczynie jest zdolna do samodzielnej egzystencji. **Oceniając jej sprawność według skali B. stwierdzono, że z punktu widzenia neurologa potrzebuje pomocy w krojeniu chleba/smarowaniu masłem. Przemieszcza się po pokoju samodzielnie. Jest niezależna przy higienie osobistej i korzystaniu z toalety. Jest w stanie wykonać kąpiel ciała (najlepiej pod prysznicem). Po powierzchniach płaskich porusza się z pomocą jednej osoby (ze względu na wzrok, a nie padaczkę). Rozbiera się i ubiera się samodzielnie, kontroluje oddawanie moczu i stolca. Posiada znaczny stopień niepełnosprawności z przyczyn okulistycznych, a nie neurologicznych.** /opinia k.125 - 128 biegłego sądowego neurologa J. B./

U wnioskodawczynie rozpoznano także wrodzoną szczelinę tęczówki i błony naczyniowej obu oczu, oczopląs, krótkowzroczność z niezbornością oraz znacznego stopnia niedowidzenie obu oczu. M. W. z powodu rozpoznanych schorzeń jest całkowicie i trwale niezdolna do pracy. Może pracować jedynie w warunkach pracy chronionej.

Schorzenia okulistyczne trwają u niej od urodzenia. Odwołująca jest bardzo dobrze zaadaptowana do niepełnosprawności narządu wzroku - jest zdolna do samodzielnego poruszania się, do wykonywania czynności samoobsługowych - przyrządzania posiłków, mycia, ubierania, jedzenia. Pomimo dysfunkcji narządu wzroku, wnioskodawczyni jest zdolna do samodzielnej egzystencji. /opinia biegłego sądowego lekarza okulisty B. Ł. k.166 – 166 odwrót /

Ogólna sprawność intelektualna M. W. pozostaje w granicach normy, występuje u niej osłabienie sprawności czynności wykonawczych na skutek zmian organicznych w mózgu, cechy wzmożonej labilności emocjonalnej z tendencjami do reakcji lękowo - depresyjnych, aktualnie o umiarkowanym stopniu nasilenia. Stwierdzone zaburzenia istotnie ograniczają możliwości wyuczenia się wielu czynności ruchowych, które mogłyby poprawić samodzielność w funkcjonowaniu. Badana wymaga stałej pomocy ze strony innych osób. /opinia biegłego sądowego psychologa L. S. k.213 – 214, opinia uzupełniająca k.231/

U wnioskodawczyni stwierdzono organiczne zaburzenia nastroju z wyraźnym początkiem reaktywnym (sytuacyjnym), bez objawów choroby psychicznej, bez upośledzenia umysłowego. Biorąc pod uwagę rodzaj i nasilenie zaburzeń psychicznych, nie stwierdza się u niej niezdolności do samodzielnej egzystencji w rozumieniu art.2 ust.1 ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym. /opinia biegłego sądowego lekarza psychiatry G. P. k.251 – 253 /

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dowodów z dokumentów - orzeczenia lekarza orzecznika i komisji lekarskiej ZUS oraz wniosku o przyznanie renty.

Celem weryfikacji stanowiska wnioskodawczyni Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych: endokrynologa , neurologa , okulisty , psychologa oraz psychiatry.

Złożone w sprawie opinie są jasne, zostały sporządzone przez biegłych o specjalnościach właściwych z punktu widzenia schorzeń, na jakie cierpi wnioskodawczyni, w oparciu o analizę przedłożonej dokumentacji lekarskiej i bezpośrednie badanie wnioskodawczyni.

Sąd oceniając zgromadzony materiał dowodowy, w pełni uznał wartość dowodową opinii powołanych w sprawie biegłych.

W ocenie Sądu złożone do sprawy opinie nie zawierają żadnych braków i wyjaśniają wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Biegli wydali opinie po przeprowadzeniu stosownych badań i analizie dostępnej dokumentacji lekarskiej wnioskodawcy. Określili schorzenia występujące u wnioskodawczyni oraz ocenili ich znaczenie dla jej zdolności do pracy, odnosząc swą ocenę do kwalifikacji zawodowych.

Zdaniem Sądu opinie biegłych są rzetelne, zostały sporządzone zgodnie z wymaganiami fachowości i niezbędną wiedzą w zakresie stanowiącym ich przedmiot, a wynikające z nich wnioski są logiczne i prawidłowo uzasadnione.

Co również istotne, biegli odnieśli się do zgłoszonych zarzutów i w złożonych opiniach uzupełniających szczegółowo uzasadnili swoje stanowisko w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie jest zasadne i podlega oddaleniu.

Zgodnie z art.1 ust. 3 ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji z dnia 31 lipca 2019 r. (tj. Dz.U. z 2022 r. poz. 1006) świadczenie uzupełniające przysługuje osobom zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli są:

1) obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej lub

2) posiadającymi prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelami państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, lub

3) cudzoziemcami legalnie przebywającymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W myśl art. 2 ust. 1 i 2 ustawy świadczenie uzupełniające przysługuje osobom, które ukończyły 18 lat i których niezdolność do samodzielnej egzystencji została stwierdzona orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji albo orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji, albo orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i niezdolności do samodzielnej egzystencji, albo orzeczeniem o całkowitej niezdolności do służby i niezdolności do samodzielnej egzystencji, zwanym dalej „osobami uprawnionymi”.

Świadczenie uzupełniające przysługuje osobom uprawnionym, które nie posiadają prawa do świadczeń pieniężnych finansowanych ze środków publicznych albo suma tych świadczeń o charakterze innym niż jednorazowe, wraz z kwotą wypłacaną przez zagraniczne instytucje właściwe do spraw emerytalno-rentowych, z wyłączeniem renty rodzinnej przyznanej w okolicznościach, o których mowa w art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 53, 252, 568, 1222 i 1578), zasiłku pielęgnacyjnego oraz innych dodatków i świadczeń wypłacanych wraz z tymi świadczeniami na podstawie odrębnych przepisów przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń, nie przekracza kwoty 1750 zł miesięcznie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie jest ustalenie czy istniejące u wnioskodawczyni naruszenie sprawności organizmu powoduje konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Pojęcie niezdolności do samodzielnej egzystencji ma szeroki zakres i obejmuje opiekę i pomoc w załatwieniu elementarnych spraw życia codziennego. Jednak sam fakt, że osoba doznaje pewnych utrudnień w realizacji potrzeb życia codziennego czy też, że potrzebuje pomocy innych osób nie może przesądzać o uznaniu jej za niezdolną do samodzielnej egzystencji. (por. wyrok SA w Lublinie z dnia 30 sierpnia 2017 r., III AUa 62/17)

Do czynności zabezpieczających samodzielną egzystencję nie należą wyłącznie czynności tzw. samoobsługi jak mycie się, ubieranie, samodzielne jedzenie. Niezdolna do samodzielnej egzystencji jest zarówno osoba, która ze względu na naruszenie sprawności organizmu wymaga stałej lub długotrwałej opieki innej osoby, jak i osoba, która ze względu na naruszenie sprawności organizmu wymaga stałej lub długotrwałej pomocy innej osoby. W ramach zakresu pojęcia „niezdolności do samodzielnej egzystencji” należy odróżnić opiekę, oznaczającą pielęgnację (czyli zapewnienie ubezpieczonemu możliwości poruszania się, odżywiania, zaspokajania potrzeb fizjologicznych, utrzymywania higieny osobistej itp.) od pomocy w załatwianiu elementarnych spraw życia codziennego, takich jak robienie zakupów, uiszczanie opłat, składanie wizyt u lekarza; wszystkie powyższe czynniki łącznie wyczerpują treść terminu „niezdolność do samodzielnej egzystencji” (por. wyrok SA w Katowicach z dnia 7 listopada 2012 r., III AUa 322/12, wyrok SA w Szczecinie z dnia 31 stycznia 2019, III AUa 269/17, wyrok SA w Szczecinie z dnia 19 października 2017 r., III AUa 872/16)

Jeżeli stan zdrowia ubezpieczonego nie powoduje konieczności zapewnienia mu stałej ani długotrwałej opieki i pomocy innej osoby, by mogły zostać zaspokojone jego elementarne potrzeby życia codziennego i nie zostało wykazane, aby nie radził sobie z obowiązkami domowymi, sama okoliczność, że w związku z występującymi u ubezpieczonego schorzeniami doznaje on pewnych utrudnień w realizacji potrzeb życia codziennego, a czasem też potrzebuje pomocy innych osób, nie może uzasadniać uznania go za osobę niezdolną do samodzielnej egzystencji. (por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 19 grudnia 2012 r., III AUa 615/12)

Przekładając powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy Sąd uznał, iż ustalenia dokonane w toku postępowania sądowego nie uzasadniają zmiany zaskarżonej decyzji.

Przeprowadzone postępowanie wykazało bowiem, że wnioskodawczyni nie jest osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji.

Wynika to w sposób jednoznaczny z opinii powołanych w sprawie biegłych tj. endokrynologa, neurologa, okulisty oraz psychiatry, czyli specjalizacji lekarskich odpowiadających charakterowi schorzeń występujących u wnioskodawczyni, potwierdzając tym samym zasadność orzeczenia Komisji Lekarskiej ZUS i w konsekwencji prawidłowość zaskarżonej decyzji organu rentowego.

Opinia biegłego sądowego neuropsychologa, stwierdzająca, że „badana wymaga stałej pomocy ze strony innych osób” nie jest równoznaczna ze stwierdzeniem, że jest niezdolna do samodzielnej egzystencji. Wskazać bowiem należy, że biegły psycholog wypowiada się w swej opinii w formie opisowej o stanie zdrowia i funkcjonowaniu badanych, jego opinia jest opinią pomocniczą dla lekarzy, w przedmiotowym stanie faktycznym – dla psychiatry, który nie stwierdził niezdolności do samodzielnej egzystencji M. W..

Stosownie do treści opinii biegłego sądowego lekarza psychiatry oraz opinii pozostałych biegłych (niezakwestionowanych w niniejszym postępowaniu) uznać należy, że stopień naruszenia sprawności organizmu spowodowany stwierdzonymi u wnioskodawczyni schorzeniami nie powoduje konieczności stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu jej podstawowych potrzeb życiowych.

Niewątpliwym jest, że schorzenia na jakie cierpi M. W. zasadniczo wpływają na komfort jej życia, to jednak jest ona zdolna do samodzielnego poruszania się, czy też do wykonywania czynności samoobsługowych - przyrządzania posiłków, mycia, ubierania, jedzenia. Brak jest zatem podstaw do uznania jej za osobę niezdolną do samodzielnej egzystencji.

Podkreślić należy, że przy ocenie opinii biegłych lekarzy Sąd nie może zająć stanowiska odmiennego niż wyrażone w nich wnioski, na podstawie własnej oceny stanu faktycznego. (por. wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 października 1987 roku, II URN 228/87, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 4 lipca 2018 r., III AUa 1328/17).

Sposób motywowania oraz stopień stanowczości wniosków wyrażonych w opinii biegłych jest jednym z podstawowych kryteriów oceny dokonywanej przez Sąd, niezależnie od kryteriów zgodności z zasadami wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego oraz podstaw teoretycznych opinii (tak postanowienie SN z 27 listopada 2000 r., I CKN 1170/98, OSNC 2001 nr 4 poz. 84).

Tylko brak w opinii fachowego uzasadnienia wniosków końcowych, uniemożliwia prawidłową ocenę jej mocy dowodowej (por. wyrok SN z 30 czerwca 2000 r., II UKN 617/99).

Sąd nie jest obowiązany dążyć do sytuacji, aby opinia biegłego (biegłych) przekonała strony sporu. Wystarczy, że opinia jest przekonująca dla sądu, który wiążąco ocenia, czy biegły wyjaśnił wątpliwości zgłoszone przez stronę. Granicę obowiązku prowadzenia przez sąd postępowania dowodowego wyznacza podlegająca kontroli instancyjnej ocena, czy dostatecznie wyjaśniono sporne okoliczności sprawy (por. wyrok SN z 25 września 1997 r., II UKN 271/97).

W tym stanie rzeczy odwołanie wnioskodawczyni, jako niezasadne podlegało oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ §1 k.p.c.

S.B.